

**TEZAU AL LUCRĂRILOR STATISTICE
ROMÂNEȘTI**

Compartiment de documentare și bibliotecă

Daniela Mihalache

Elena Voinea

Mugurel Costin Dârstaru

1. Scurtă prezentare a Bibliotecii "Nicolae Georgescu Roëgen" a Institutului Național de Statistică

Dintru început, să observăm că prin fondul de publicații de care dispune, Biblioteca Institutului Național de Statistică (Biblioteca INS), se integrează în categoria bibliotecilor tehnico-documentare, misiunea ei fiind aceea de a comunica utilizatorilor interni și externi, documentele aflate în colecțiile sale, de a răspunde cerințelor complexe și diverse de studiu, informare și documentare. Iar povestea sa, pe care o vom relata în continuare, se aseamănă cu particularitățile de rigoare, aceleia a oricărei biblioteci statistice din lume.

Căci statistica, în esența sa, statistica oficială mai ales, înseamnă memorie. Ea reprezintă o formă de condensare a evenimentelor economice, sociale, demografice, etc. care privesc țări și popoare, preluate de o oglindă în chenarul căreia realitățile lumii capătă durată, depășesc efemeritatea momentului și devin, în vreme, cea mai obiectivă carte de istorie a unei nații.

Istoria, pentru a putea trece de la o generație la alta, nu ca o legendă ci ca un adevăr confirmat științific, a avut întotdeauna nevoie de documentul scris, cel păstrat sub formă de publicație, sau măcar manuscris, de revistă sau carte, atlas, album sau compendiu, toate tezaurizate în acel depozit de spirit, ca să-l parafrazăm pe Anatole France, numit bibliotecă.

Din această perspectivă putem spune, fără riscul de a greși, că Biblioteca "Nicolae Georgescu Roëgen" care funcționează astăzi în cadrul Institutului Național de Statistică se confundă în devenirea sa, cu însăși istoria statisticii oficiale românești. Istorie de-a lungul căreia, biblioteca și-a câștigat locul important pe care-l ocupă astăzi în rândul bibliotecilor specializate din țară.

Ea, biblioteca, a apărut în peisajul public și a crescut pe măsură ce statistica națională a căpătat, după momentul nașterii instituționale, la 12 iulie 1859, consistență și personalitate.

Iată de ce, în mod necesar, credem că această prezentare a Bibliotecii INS "Nicolae Georgescu Roëgen" trebuie să fie deschisă printr-o evocare, fie ea și succintă, a pașilor pe care i-a parcurs statistica oficială românească din perioada ce a premers crearea sa și până în zilele noastre.

Aprilie 1859 – Dionisie Pop Marțian, alcătuiește o expunere de motive pentru înființarea *Oficiului Central Statistic* și pentru aprobarea bugetului de către Camera electivă. **Articolul 12** al acestei memorabile expuneri prevedea ca "*Lângă Officiulu Centralu Statisticu se va înființa și o Bibliotecă Statistică Economică*" pentru care sunt prevăzute și fonduri "*pentru complectarea bibliotecii*" și "*odată pentru totdeauna [10.000 lei] pentru Biblioteca Statistică și de Iconomie Politică, a Oficiulu Central*".

12 iulie 1859 – Alexandru Ioan Cuza, domnitorul care a înfăptuit Unirea Principatelor Române, consfințește crearea statisticii oficiale în România semnând Ordonanța Domnească nr. 276 de înființare a Oficiului Central de Statistică Administrativă (aprobarea proiectului propus de Dionisie Pop Marțian care la Art. 12 prevedea ca *“Lângă Officiulu Centralu Statisticu se va înființa și o Bibliotecă Statistică Economică”*). De momentul marcării actului de naștere al statisticii oficiale în România își leagă numele doi eminenți economiști și statisticieni români ai veacului al XIX-lea, Dionisie Pop Marțian și Ioan Ionescu de la Brad.

31 iulie 1862 - odată cu înființarea *Oficiului Statistic al Principatelor Unite*, arhivele și bibliotecile celor două instituții statistice din Moldova și Țara Românească se unesc, pe lista de personal a noului *Oficiu Statistic* figurând și un post de *arhivar – bibliotecar*.

1871 - măsurile de reorganizare a Oficiului Central de Statistică luate de Alexandru Pencovici, directorul de atunci al oficiului, includeau și reorganizarea bibliotecii. În acest sens, la data de 17 februarie 1878, George Barițiu era anunțat de către Alexandru Pencovici că-i va trimite noua publicație statistică a statului și anume *“Ofrandelé și rechizițiunile din ultimul răzbel”* și era rugat să se continue *“in schimb”* cu trimiterea ziarului *“Observatorul”* pentru Biblioteca Oficiului Central de Statistică.

1909 - Legea pentru organizarea Ministerului Agriculturii și Domeniilor înglobează *Serviciul Statisticii Generale* în administrația centrală a acestui minister, stabilind alături de alte *“îndatoriri”* și *“păstrarea și mărirea bibliotecii ministerului”*.

După primul război mondial, prin decret lege se creează *Direcțiunea generală a statisticii*, funcționând pe lângă Ministerul Industriei și Comerțului. Printre atribuțiile Direcțiunii Generale a Statisticii exista și aceea *“de a întreține și administra și mai bine biblioteca direcțiunii”*, prin **articolul 21** al acestui decret lege stipulându-se că *“biblioteca ministerului de agricultură și domenii va continua a fi păstrată și administrată de Direcțiunea generală a statisticii, în proprietatea căreia rămâne”*.

1934 - Articolul 130 al Legii Institutului Central de Statistică prevedea că *“Arhiva și biblioteca Institutului Central de Statistică concentrează și păstrează toate documentele statistice privitoare la România. [...]. Editorii și tipografiile sunt obligați a trimite Institutului Central de Statistică câte un exemplar gratuit din orice produs de presă, în conformitate și sub sancțiunile prevăzute în legea presei”*. Aceeași lege stabilea ca o parte din Fondul Statistic existent la acea dată să fie alocată pentru *“completarea bibliotecii și încurajarea publicațiilor cu caracter statistic”*. Legea și Regulamentul Institutului Central de Statistică au rămas în vigoare până în 1947.

1947 - În clădirea INCOOP din Str. Brezoianu Nr. 31 se găsea *Biblioteca Institutului Central de Statistică* care, după cum aflăm din revista *“Cronicarul”* (1–2/1942) editată de acest institut, dispunea de *“o sală spațioasă, dotată cu mobilier modern, având un*

număr apreciabil de periodice și cărți ...". Deși războiul îngreuna circulația și procurarea publicațiilor, biblioteca institutului primea totuși, în mod regulat, o serie de periodice din afara țării și făcea achiziții de cărți de specialitate. "Cronicarul" atrăgea atenția asupra anualelor și buletinelor statistice primite la schimb din diferite țări (Franța, Italia, Spania, Portugalia, Belgia, Olanda, Ungaria, Bulgaria, Statele Unite), precum și de la organisme internaționale cum ar fi, *Société des Nations* sau *Bureau International du Travail*.

1951-1969 - Biblioteca Direcției Centrale de Statistică și-a îmbogățit fondul biblioteconomic prin comenzi și schimb de publicații din țară și de peste hotare.

1989 - Biblioteca nou înființatăi *Comisii Naționale pentru Statistică* a devenit nu numai colecționara valorilor culturii statistico-economice românești ci și cea care, cu ajutorul oferit de tehnica informațională a acestui început de mileniu, oferă informații de ultimă oră și posibilitatea de a regăsi rapid și eficient aceste informații prin metode moderne.

2000-2002 - Activitatea Bibliotecii INS "*Nicolae Georgescu Roegen*" a continuat în linie ascendentă, culminând cu încheierea derulării proiectului *Consolidarea serviciilor de bibliotecă și documentare ale INS - România* din cadrul programului Phare multicountry, când biblioteca a inaugurat sala de lectură cu acces liber la raft, unde pot fi consultate peste 5000 de publicații. Dotării sălii de lectură cu mobilier modern și aparatură electronică i s-a alăturat și crearea unui fond de publicații de specialitate permanent actualizat, capabil să satisfacă rapid și eficient solicitările de informare/documentare din toate domeniile statistico-economice, inclusiv în ceea ce privește tehnologiile informatice.

În anul **2003** s-a realizat modernizarea depozitului de documente al Bibliotecii INS prin mutarea într-o locație nouă și prin dotarea cu sistem de arhivare și depozitare care asigură protecție publicațiilor.

În continuare, a existat o permanentă preocupare pentru satisfacerea cererilor de informare/documentare a utilizatorilor săi, prin completarea și îmbogățirea fondului de documente și prin diversificarea, ridicarea calității serviciilor oferite. Toate aceste publicații au fost supuse procesului de prelucrare biblioteconomică și introduse în circuitul sistemului de informare/documentare al bibliotecii.

În prezent, comunicarea colecțiilor presupune informarea utilizatorilor cu privire la fondul de documente deținut de bibliotecă. Modul de informare se referă la comunicarea directă, prin consultarea la sala de lectură sau împrumut dar și comunicarea pe Intranet și pe Internet pe site-ul INS la secțiunea dedicată bibliotecii <https://insse.ro/cms/ro/content/biblioteca-0>.

Fondul de documente este organizat astfel:

- fondul de cărți românești și străine;
- fondul de seriale (periodice) românești și străine (inclusiv cele ale organismelor și organizațiilor internaționale);
- fond special (carte vechi);
- fondul de publicații pe suport CD-ROM.

Biblioteca INS constituie, organizează și dezvoltă un sistem de cataloage, în regim tradițional și automatizat.

- catalog alfabetic pe autor sau titlu carte (tradițional și informatizat);
- catalog alfabetic al lucrărilor editate de INS (informatizat);
- catalog alfabetic de fișe de evidență pe titluri de periodice infraanuale (tradițional);
- catalog geografic după țara editoare, ordonat alfabetic în cadrul fiecărei țări (tradițional și informatizat);
- catalog alfabetic al organismelor internaționale editoare, ordonat alfabetic în cadrul fiecărui organism (tradițional și informatizat).

2. Biblioteca INS "Nicolae Georgescu Roegen" în cifre

Continuarea automatizării serviciilor bibliotecii, reprezintă obiectivul principal urmărit, prin permanenta preocupare pentru satisfacerea cererilor de informare/documentare a utilizatorilor, completarea fondului de documente și calitatea serviciilor oferite. Această preocupare a condus la creșterea numărului de cititori și a numărului de publicații intrate în colecțiile bibliotecii.

Sala de lectură, cu acces liber la raft, dispune de un număr de 15 locuri, deține aproximativ 8057 de unități bibliografice iar organizarea colecțiilor este în conformitate cu Clasificarea Zecimală Universală (CZU). Biblioteca, prin fondul de publicații pe care îl deține, răspunde nevoilor de informare ale utilizatorilor din diverse sfere de activitate: economiști, cercetători, cadre didactice, doctoranzi, masteranzi, studenți, elevi, specialiști din diferite domenii: juriști, medici, matematicieni, ingineri.

Din 2002 (anul deschiderii sale) și până la sfârșitul anului 2023, sala de lectură a fost vizitată de peste 42400 cititori, din care aproximativ 27682 cititori la sala de lectură pentru consultarea publicațiilor.

Documentele consultate în perioada mai sus amintită au fost în număr de 168624, iar dintre acestea, peste 168311 au fost consultate la sala de lectură.

Date privind statistica de bibliotecă pentru anul 2023:

- biblioteca a fost vizitată de un număr de 71 utilizatori interni care au împrumutat 197 publicații și de 529 utilizatori externi care au consultat 2420 publicații;
- numărul titlurilor noi a fost de 366.

După conținut, categoria de documente cu cea mai mare solicitare o reprezintă Anuarele statistice ale României, Recensămintele populației și locuințelor, Recensămintele agricole, Buletinele statistice lunare ale României, Anuarele statistice ale județelor, publicații statistice străine.

Seriile statistice constituie o mare bogăție a fondului de documente al Bibliotecii INS, având în vedere că pentru unele dintre ele biblioteca deține colecția începând din secolul al XIX-lea (de exemplu, recensămintele).

3. Domenii tematice acoperite de colecțiile bibliotecii

Biblioteca INS deține colecții importante de documente (cărți și publicații periodice). Specificul acestora corespunde activităților instituției, potrivit unei biblioteci specializate. Fondul de documente al bibliotecii este compus din aproximativ 80% seriale (periodice) de specialitate, 10% studii, și 10% carte de referință, din următoarele domenii: statistică, economie (agricultură, industrie, comerț, servicii, transport, turism), demografie, econometrie, contabilitate, informatică.

Specialitățile secundare cuprind lucrări de referință generală: enciclopedii, dicționare, monografii, bibliografii, matematică, istorie, geografie, științe juridice și administrative.

Mai mult de jumătate dintre documentele de bibliotecă sunt în limbi străine de circulație internațională, dar și în limbile țărilor de unde aceste documente provin (letonă, estonă, chineză, japoneză, poloneză, cehă, ebraică, thailandeză etc.).

4. Prezentarea celor mai importante lucrări în funcție de vechime și de conținut

Depozitul Bibliotecii INS "*Nicolae Georgescu Roegen*", conține adevărate comori, caracterul de unicate sau rarități al multor lucrări din fondul de documente constituie în permanență o atracție pentru cercetători, cadre didactice, specialiști, studenți. În bibliotecă se află o colecție de publicații românești ce ilustrează laborioasa muncă a statisticienilor români de-a lungul timpului. Din paginile de istorie ale statisticii românești rețin atenția acțiunile intense de colaborare între specialiștii din diferite generații, acțiuni cu caracter profesional științific și de cercetare, cu rezultate utile

pentru fundamentarea deciziilor și hotărârilor necesare în destinele țării, în etapele de dezvoltare parcurse. Au fost elaborate studii și o serie de lucrări cu valoare de mare însemnătate: anale statistice, anuare statistice, breviare, dicționare, publicații de specialitate.

„Analele statistice” și „Analele economice”, sunt primele reviste de statistică românească pe care biblioteca le deține. Precursori ale viitoarelor anuare statistice, sunt primele publicații românești în domeniul economic, care au apărut periodic începând din 1860. **„Analele statistice pentru cunoștința părții muntene din România”** a apărut din inițiativa și sub redacția lui Dionisie Pop Marțian, primul conducător al Oficiului Central de Statistică, instituție care a funcționat după Unirea Principatelor. Dionisie Pop Marțian, a organizat primul recensământ modern și a publicat rezultatele *Recensământului populației din Muntenia (1859-1860)*, cât și o serie de articole scrise, în principal de el, axate pe concepția despre statistică și economie, problemele economiei românești de la mijlocul secolului XIX. **Analele statistice pentru cunoștința României,** prezintă date statistice pentru perioada 1860-1864 privind agricultura, industria, comerțul, lucrări publice, finanțe, justiție. Dionisie Pop Marțian a susținut permanent că materialul statistic trebuie pus la îndemâna tuturor, precizând că de aceea a fondat Analele.

La Congresul de Statistică (Berlin, 1863), a luat parte ca delegat oficial al țării noastre, prezentând un amplu raport asupra stadiului de dezvoltare a statisticii românești. El arăta că *“...vom avea în curând o statistică destul de completă pentru ca guvernul să poată întemeia pe datele ei reformele pe care țara le așteaptă cu o vie nerăbdare...căci... statistica este singurul tărâm sigur pe care un guvern prevăzător trebuie să întemeieze rațiunea reformelor sale”.*

Începând cu iulie 1865, după dispariția lui Dionisie Pop Marțian, publicația apare sub redacția lui Ioan Petrescu, director al Serviciului statistic. În raportul său către ministrul secretar de stat al Departamentului de interne, Ioan Petrescu preciza că *“de multu tempu se sențise trebuința unei statistice în țera noastră”* deoarece *“nu avem nici o știință adevărată despre mărimea teritoriului și populației țerei”.*

„Analele statistice” și „Analele economice”, ca reviste de specialitate, rămân în istoria statisticii din România ca unele dintre publicațiile valoroase, dovedindu-și utilitatea.

Lucrări statistice făcute în anii 1859-1860 (cu încă un titlu adăugat de mână **Catagrafia Moldovei pentru anul 1861**) este prima lucrare statistică de sinteză editată în anul 1861 de Direcțiunea Centrală de Statistică.

Progresele Economice ale României, îndeplinite sub domnia M.S. Regelui Carol I, 1866-1906. Tablouri figurative și notițe explicative de Leonida Colescu, editată în anul 1907. O lucrare semnificativă prezentată în cifre și grafice, structurată în trei capitole: *I. Starea economică a României în 1866; II. Progresele îndeplinite dela 1866-*

1905; III. *Regatul României din punctul de vedere economic în anul 1906*. În "Notițe explicative", autorul relatează: "Ideea reprezentării în mod grafic a progreselor economice ce le-a realizat România în patruzeci ani de domnie, a M.S. Regelui Carol I, mi-a fost inspirată de scopul și tendința Expozițiunii naționale române, care avea să arate țării și străinătății o icoană fidelă a muncii, a energiei poporului român și un inventar al avuției morale, intelectuale și materiale, cu care în cursul unei lungi și fecunde domnii, s'a îmbogățit patrimoniul național". "Cu ajutorul statisticilor vechi și noi, fie tipărite, fie întocmite acum cu datele găsite prin dosare și registre, am reconstituit pentru fiecare început al celor 4 decenii dela 1866, ca și pentru ultimul an al perioadei din urmă, situațiunea în care se aflau lucrurile. Această situațiune am exprimat-o întâi numericește, iar apoi am închipuit-o în grafice, prin diferite semne sau figuri lesne de înțeles".

Regatul României facia cu cele-alte regate europene este prima lucrare de comparare internațională (1872-1876) datorată lui George Ioan Lahovary și dedicată sărbătoririi ridicării Principatului României la rang de regat, Carol I fiind numit prin decret rege al României.

Situațiunile județelor pe 1880 – o lucrare în care este prezentată situația privind veniturile și cheltuielile consiliilor județene "[...] starea generală administrativă a județului, privită sub toate punctele de vedere ce cad în sarcina sa".

Statistica din România este reprezentată printr-o serie dedicată unor domenii ale statisticii, precum demografia (*Mișcarea populațiunii pe anul 1871*), justiția (*Statistica judiciară pe anii 1870 și 1871*), agricultura (*Statistica agricolă pe anii 1870, 1871, 1872...1933*), statistica teritorială (*Indicele comunelor pe periodul de cinci ani 1876-1881*), comerțul (*Comerțiul exterioru, importu și exportu pe anu 1878*).

În anul 1892 apare primul **Buletin statistic general al României**, scopul apariției acestei publicații fiind, după cum spunea P.P.Carp, ministru secretar de stat al Departamentului Agriculturii, Industriei, Comerțiului și Domeniilor ca "datele statistice să se aducă la cunoștința publicului cât mai apropiat de vremea la care se referă și când se culeg [...] prin o publicațiune periodică".

Lucrarea **Recensământul general al populațiunii României 1899. Rezultate definitive precedate de o introduțiune cu explicațiuni și date comparative** a apărut în anul 1905 (biblioteca deține un exemplar din această ediție).

În anul 1878 are loc cel de-al doilea recensământ al orașului București. Cu această ocazie Primăria orașului București a editat lucrarea **Recensemântul essecutat în anul 1878. Topografia, edificii și populațiunea orașului Bucuresci în anul 1878**, lucrare ce conține trei părți (topografia orașului, 90 de tabele și 28 de comentarii referitoare la edificii și 120 de tabele și 21 de comentarii despre populație).

Anuarul statistic al orașului București pe 1906 și 1907 a fost editat de Biroul statistic al Primăriei capitalei. În introducerea acestei lucrări Bucureștiul este prezentat comparativ cu alte orașe ale Europei (Berlin, Paris, Neapole, Sofia, Londra și altele) luate ca exemplu pentru realizările și preocupările municipalităților respective.

Anuarul statistic al României, publicat prima dată în 1904 de către Ministerul Finanelor/Direcțiunea Statisticii Generale, și-a dobândit statutul de publicație reprezentativă a statisticii oficiale românești. Colecția continuă cu edițiile 1909, 1912, 1919. Editarea publicației se reia cu anul 1922 (ediția 1923) și continuă până în anul 1940, cu precizarea că unele ediții se referă la câte doi ani, respectiv 1935-1936, 1937-1938, 1939-1940. Este de remarcat faptul că **Anuarul Statistic al României 1922** *“se referă la România de azi, întregită, iar datele ce cuprinde privesc întreaga țară considerată din toate punctele de vedere”*.

Comunicări statistice – fascicule cu date statistice pentru perioada 1945-1948 care au compensat absența anuarelor statistice *“spre a continua acțiunea de familiarizare a opiniei publice românești cu cifrele statistice, desfășurată înainte de 1941, vom edita, până la normalizarea de după războiu a activității grafice (...)”*.

Colecția continuă cu **Anuarul Statistic al României 1957** până în prezent.

În decursul apariției, responsabilitatea de editare se schimbă după cum urmează:

- din 1909, Ministerul Industriei și Comerțului;
- 1915, Ministerul Industriei și Comerțului - Direcțiunea Generală a Statisticii;
- 1925, Ministerul Industriei și Comerțului - Institutul de Statistică Generală a Statului;
- 1929, Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale - Institutul de Statistică Generală a Statului;
- 1935, Institutul Central de Statistică;
- 1957, Direcția Centrală de Statistică;
- 1990, Comisia Națională pentru Statistică;
- 2000, Institutul Național de Statistică.

În anul 2009 statisticienii români au aniversat 150 ani de statistică oficială românească. Jubileul a fost marcat prin coperta aniversară deosebită a *Anuarului Statistic al României* și prin sigla de celebrare.

Anuarul statistic al României, lucrare de referință în sistemul publicațiilor statistice, conține informații referitoare la evoluția economico-socială a țării. Indicatorii statistici prezentați sunt structurați pe capitole și cuprind principalele informații, cu privire la organizarea administrativ-teritorială, populație, economie, statistică internațională.

O lucrare des solicitată de către utilizatori este **Aspecte ale economiei românești. Material documentar pentru cunoașterea unor probleme în cadrul planului**

economic, elaborată de Oficiul de Studii, Cercetări și Îndrumări din Consiliul Superior Economic, apărută în 1939. În *Introducere*, Victor Scărlătescu directorul Oficiului de Studii, scria "Această instituție a fost înființată înainte de toate pentru întocmirea unui plan economic pe mai mulți ani, plan care să asigure pe tărîmul economiei naționale continuitatea măsurilor de guvernămînt și să permită coordonarea tuturor eforturilor într'un singur mănunchiu".

Publicațiile amintite mai sus reprezintă numai o parte din tezaurul de lucrări statistice românești care fac parte din fondul de documente al Bibliotecii INS. Acestea le putem adăuga o listă lungă de alte publicații la fel de valoroase, din care am selectat titlurile de mai jos:

- *Statistica României de la Unirea Principatelor până în prezent, lucrată după date oficiale de N. A. Alesandrini, Iași, 1898.*
- *Dicționarul statistic al României, întocmit pe baza rezultatelor definitive ale Recensămîntului general al populațiunii din 19 decembrie 1912;*
- *Seria Recensămîntul general al populației României, începând cu anul 1899 și până în 2011;*
- *Seria Recensămîntul agricol al României: 1941, 1948, 2002, 2010; 2020;*
- *Seria Anuarul statistic de comerț internațional al României;*
- *Seria Anuarul demografic al României;*
- *Buletine statistice generale și pe domenii diverse (comerț exterior, demografie, industrie, prețuri);*
- *Serii statistice pe diferite domenii de interes (agricultură, silvicultură, mediu, construcții, comerț exterior, investiții, învățămînt, profesii, societăți pe acțiuni, transport, turism etc.);*
- *Anchete statistice;*
- *Metodologii;*
- *Dicționare și enciclopedii:*
 - *La Grande Encyclopédie*, 30 volume, 1885
 - *Meyers Conversations Lexicon*, 19 volume, 1908;
 - *The Encyclopaedia Britannica*, 32 volume, 1926
 - *Grand Memento Encyclopédique Larousse*, 2 volume, 1936;
 - *Marea enciclopedie sovietică*, 51 volume, 1950;
 - *Encyclopédie Larousse*, 6 volume, 1955;
 - *Grand Larousse Encyclopédique*, 11 volume, 1960;
 - *Webster's Third New International Dictionary*, 3 volume, 1993;
 - *The New Encyclopaedia Britannica*, 33 volume, 1998;
 - *The Oxford English Dictionary*, 20 volume, 2001.

Unica bibliotecă de specialitate din țară care deține date privind statistica românească, Biblioteca INS "Nicolae Georgescu Roegen" este una dintre cele mai bine

dotate cu serii de publicații statistice ale unor instituții statistice din Europa (Austria, începând cu anul 1863, Franța – 1874, Olanda – 1875, Ungaria – 1876, inclusiv date privind populația românească din Transilvania, Bulgaria – 1881, Rusia – 1885). Pentru alte țări depozitul bibliotecii adăpostește publicații conținând date de la înființarea instituțiilor statistice din țările respective: Cehoslovacia - 1919, Estonia – 1920, Lituania – 1923, India – 1948, Israel – 1950.

Fără aportul microatelierului de recondiționare și legătorie care a fost amenajat în incinta depozitului Bibliotecii INS în perioada 2001-2003, multe dintre documentele bibliotecii ar fi fost pierdute, nemaiputând fi folosite ca sursă de informare în relația bibliotecă - utilizatori, din cauza gradului avansat de uzură.

Dezvoltarea colecțiilor reprezintă un proces de creștere a colecțiilor prin achiziție, donație sau schimb de publicații intern și internațional, o activitate permanentă, determinată de profilul bibliotecii. Mai jos sunt prezentate unele din cele mai reprezentative lucrări intrate în ultima perioadă în fondul bibliotecii.

Dezvoltarea economică a României. Competitivitatea și integrarea în Uniunea Europeană, coordonator acad. Aurel Iancu – lucrarea este structurată în două volume. Prezintă evaluarea stării economiei naționale, unul dintre programele fundamentale de cercetare ale Academiei Române, care se întinde pe un interval de cinci ani, în trei etape, fiecare etapă având obiectivele sale specifice.

Produsul intern brut al României 1862-2000. Serii statistice seculare și argumente metodologice – studiu elaborat de profesorul Victor Axenciuc în urma unei îndelungi și laborioase cercetări desfășurate și în sala de lectură a Bibliotecii INS, asupra a ceea ce a însemnat devenirea economică a României în aproape 140 ani. Cele două volume oferă statisticienilor și economiștilor imaginea nedeformată a evoluției României reconstituind seria celui mai cuprinzător indicator macroeconomic.

Vol. I. **Produsul intern brut 1862-2000. Sinteza seriilor de timp a indicatorilor globali, pe secțiuni temporale;**

Vol. II. **Produsul intern brut 1862-1947. Calcule detaliate și metode de constituire a seriilor de indicatori pe activități – resurse.**

Colecția Restituiri - Oameni de seamă economiști – lucrare elaborată sub egida Academiei Oamenilor de Știință din România, din inițiativa domnului Guțescu Laurențiu. Prezintă personalitățile reprezentative ale gândirii economice românești. Textul este însoțit de fotografii ale fiecărui economist prezentat.

În decursul anului 2017 fondul de carte s-a îmbogățit prin achiziționarea a 26 cărți de specialitate (economie, statistică, econometrie), în limba engleză, pentru care utilizatorii bibliotecii au manifestat interes.

Ciclul de lucrări **România. Starea economică**, autor Constantin Anghelache, în seria publicată de Editura Economică, lansat în anul 1998 și ajuns la cea de a douăzecea apariție editorială anuală, analizează evoluția social-economică a României.

Cu prilejul Centenarului Marii Uniri, la împlinirea a o sută de ani de existență a României, în data de 21 decembrie 2018, la sediul Institutului Național de Statistică, a avut loc lansarea volumului **România, un secol de istorie - date statistice** -, coordonator general prof. univ. dr. Andrei Tudorel. Autorii au pus în valoare o parte semnificativă a tezaurului statistic disponibil în Biblioteca INS, prezentând în cele 495 de pagini, imaginea evoluției statului român din perspectivă statistică.

În Anul Centenar 2018, Biblioteca INS și-a îmbogățit patrimoniul și cu alte lucrări de referință.

Atlasul statistic - descriptiv al localităților județului Bistrița-Năsăud - lucrare dedicată evenimentului de importanță istorică, al aniversării a 100 de ani de la Marea Unire, lansat în septembrie 2018. Coordonată de domnul Luca Mircea Chira, directorul Direcției Regionale de Statistică Bistrița-Năsăud, cuprinde 432 pagini și reprezintă o veritabilă monografie a localităților din județ. Cartea este prezentată în format A4, într-o ținută grafică deosebită, cu multiple și elocvente date statistice și poze color, ale cărei file vorbesc despre trecutul și evoluția județului.

Cunoaște România Centenară, coordonator general acad. Iulian Văcărel, coordonator ediție prof. univ. dr. Constantin Anghelache. Un studiu amplu, care acoperă evoluția țării noastre în cei o sută de ani ce s-au scurs de la Actul Marii Uniri, consfințit la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia. Colectivul de autori, în frunte cu președintele Academiei Române, academicianul Ioan Aurel Pop, ilustrează evoluția în timp a României, de-a lungul unui secol. Fiecare capitol a fost realizat de un specialist în domeniul respectiv, dând acuratețe și concizie aspectelor abordate. Lucrarea se află la a patra ediție. Prima, **Cunoaște România** a apărut în 2004, a doua, **Cunoaște România – membră a Uniunii Europene**, în 2007 și a treia ediție **Cunoaște România. Retrospectivă 2007-2013**, în 2016.

Gândirea statistică românească în ultimul veac. Restituiri ale trecutului, adăugiri din prezent și perspective, coordonator Gheorghe Săvoiu. În cele 193 de pagini cartea restituie cu adăugiri de texte și creații originale un tezaur statistic important. Lucrarea încearcă să onoreze școala de gândire statistică națională și să comemoreze în acest fel Centenarul României Mari.

Amfiteatru Economic – Anul XX, editori Vasile Dinu și Laurențiu Tăchiciu. Anul sărbătoririi Centenarului României este marcat de împlinirea a două decenii de la apariție și 10 ani de prezență în lista revistelor prestigioase. **Amfiteatru Economic** este una dintre cele mai bine cotate reviste academice publicate în România și face

parte din fluxul principal de publicații științifice la nivel internațional. Se adresează celor ce doresc să se informeze în privința problemelor economiei românești și europene, asupra teoriei și practicii economice, precum și a problematicii învățământului superior economic. În paginile revistei se aduc în prim plan personalități marcante ale vieții științifice, bune practici economice și apariții editoriale relevante.

În cursul anului 2019, colecției *“Centenarul Marii Uniri”* i s-au adăugat și alte lucrări valoroase atât prin bogăția cât și prin calitatea informației.

Economia României după Marea Unire, apărută la Editura Academiei Române, compusă din două volume, impresionează prin abordarea tematică variată. Constituie o analiză cu rol de diagnoză și, în același timp, cu valențe de predicție a eforturilor făcute de poporul român pentru dezvoltarea și modernizarea economică, instituțională și socială a României, timp de un secol, în strânsă legătură cu desfășurarea evenimentelor de cele mai diferite fakturi, petrecute pe acest teritoriu.

„La această lucrare, de mare întindere și complexitate, dar, în același timp, de profunzimea absolut necesară unui astfel de demers aniversar, au colaborat un număr mare de cercetători din institutele economice și sociale ale Academiei Române, cadre didactice din învățământul universitar de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și Academia de Studii Economice din București, precum și cercetători și specialiști cu preocupări îndelungate și competențe relevante în domeniile abordate”.

Primul volum, *Macroeconomia*, tratează în cele 479 de pagini, evoluția macroeconomică timp de un secol, în cele trei perioade specifice: 1918–1947 (economia interbelică, economia de război, economia perioadei de refacere și a României aflate sub ocupație); 1948–1989 (experimentul dezvoltării economiei socialiste, relațiile economice internaționale, criza economiei românești); 1990–2018 (tranziția la economia de piață funcțională prin transformări instituționale și economice, pregătirea pentru aderare și aderarea la Uniunea Europeană cu integrarea economiei, armonizarea legislativă și instituțională).

Cel de-al doilea volum, ***Economia sectorială***, este dedicat analizelor cronologice ale fiecărui domeniu și ramuri de activitate selectate, cu sublinierea stării sale în preajma Unirii și a particularităților fiecăreia dintre cele trei perioade privind dinamicile specifice ale instituțiilor, legislației și politicilor aplicate, dar și efectele acestora pe termen lung. Cele 1026 de pagini cuprind *“analize sectoriale tratate în mod cronologic, cu aceeași periodizare. Acesta acoperă cele mai importante tematici cu impact asupra vieții economice, de la dezvoltarea demografică la dezvoltarea unor ramuri economice de bază”.*

Geneza și evoluția învățământului superior din România - în date statistice – autori: Iordan Petrescu, Emilia Gogu, Constantin Anghelache, Mădălina Gabriela Anghel,

apărută la Editura Economică, prezintă în cele 599 de pagini, evoluția învățământului superior din România. *“Lucrarea se dorește a fi o statistică istorică a învățământului superior în România, care să permită cititorului să coreleze informații statistice cu fapte și evenimente istorice, privind formarea și dezvoltarea sistemului de învățământ superior în România mai bine de 100 de ani. Generoasa statistică istorică a Institutului Național de Statistică, diverse studii și documente din arhive, au permis reconstituirea unor serii de indicatori specifici relevanți pentru caracterizarea faptelor și evenimentelor din sistemul de învățământ superior. Pentru a surprinde cu acuratețe evoluția sistemului de învățământ superior pe o perioadă de peste 100 de ani, lucrarea a fost structurată într-o succesiune logică pe patru etape socioistorice:*

- perioada timpurie a învățământului din România până în anul 1918;
- perioada interbelică și cel de-al Doilea Război Mondial – anii 1918-1945;
- perioada societății etatizate – anii 1945-1989;
- perioada modernă, anul 1990 – prezent.

Pentru fiecare etapă temporală se prezintă particularitățile sociopolitice ale sistemului de învățământ și reperele statistice ale stării și evoluției unor indicatori specifici, sub formă de serii de date și reprezentări grafice. În acest sens, autorii au extras și structurat un set de indicatori de bază care vizează principalele caracteristici ale sistemului național de învățământ”.

În contextul în care 2019 a fost declarat *“Anul Cărții”* în România, lansăm invitația la lectură și documentare! Într-o lume în care este preferată informația electronică, există oameni care nu se pot despărți de cartea scrisă. Scopul Bibliotecii INS este de a valorifica în folosul utilizatorilor săi, prețiosul tezaur de date statistice lăsat de generații de statisticieni.

În 2021 domnul Luca Mircea Chira, directorul Direcției Regionale de Statistică Bistrița-Năsăud, surprinde din nou, cu apariția editorială sub titlul ***Bistriștenii și Bistrița cuantificări statistico-demografice ale recensămintelor oficiale***. Cartea impresionează prin valoarea materialelor prezentate, strânse cu migală și vădită aplecare spre redarea locului, importanței și semnificației acestui teritoriu cu reverberații în istoria și prezentul neamului nostru.

În cele 255 pagini, lucrarea se concentrază asupra datelor privind populația zonei descrise, surprinde parcursul istoric al devenirii bistriștenilor folosind cu prioritate date statistice detaliate bazate pe recensăminte și alte cercetări statistice. Oferă repere socio-demografice esențiale încă din perioada pre-statistică a orașului, trecând apoi în revistă toate recensămintele efectuate de Imperiul Habsburgic, Ungaria horthystă până la cele oficial românești, cu analize, comparații și concluzii grafice comentate.

Să gândim dincolo de azi - Modelul economic românesc în Uniunea Europeană – România - Orizont 2040, lucrare inițiată și elaborată de Asociația pentru Studii și

Prognoze Economico-Sociale (ASPES). Coordonatori dr. ec. Constantin Boștină, prof. univ. dr. h. c. Gheorghe Zaman, prof. univ. dr. Nicolae Istudor.

Este un demers științific desfășurat pe parcursul a 22 dezbateri în perioada 2017 – februarie 2020.

În cele 668 pagini, exprimă esența modului de abordare și caracterizează în același timp unitatea tematică generatoare a unei viziuni de ansamblu care își dezvoltă prin conținut fundamentarea și își susține utilitatea prin argumente.

În ansamblul ei, lucrarea reprezintă o suită de contribuții elaborate în scopul unei viziuni din perspectiva zilei de azi asupra României de mâine, o resursă documentară și de idei, adresată profesioniștilor într-o diversitate de domenii, ca și publicului interesat de analiză și argumentație sub semnul relevanței echilibrate.

Construcția unui modelul economic românesc în Uniunea Europeană trebuie să debuteze prin conceperea și punerea în practică a Planului Național de Redresare și Reziliență, cu toate avantajele ce pot rezulta din integrarea în UE.

Dincolo de toate, *Modelul economic românesc în Uniunea Europeană - România – Orizont 2040*, propus de ASPES, este oferit ca reper generațiilor viitoare.

5. Servicii oferite de Biblioteca INS

Pot beneficia de serviciile Bibliotecii INS atât salariații INS, ca utilizatori interni cât și utilizatorii externi. Personalul din Biblioteca INS identifică corect cerințele utilizatorilor, în raport cu profilul și domeniul de interes al bibliografiei, a titlului lucrării ce urmează să fie pregătită. În funcție de cerințe, utilizatorii sunt îndrumați la raft și le sunt puse la dispoziție publicațiile care tratează tema solicitată, în scopul consultării și informării.

Utilizatorii interni consultă și împrumută documente pe baza fișei contract de împrumut. Utilizatorii externi au acces în sala de lectură prin prezentarea unui act de identitate sau a legitimației de serviciu/student.

Utilizatorii au posibilitatea de a consulta publicațiile în format electronic, site-ul <http://www.insse.ro/> și baza de date TEMPO, pe cele două PC-uri aflate în sala de lectură și destinate acestora.

Este permisă reproducerea digitală, cu aparatul personal al utilizatorului.

Anul 2020 a fost un an atipic din multe puncte de vedere. Biblioteca INS, asemenea celor din întreaga țară și chiar din lume, a fost profund afectată de pandemia privind apariția și răspândirea cu rapiditate a COVID-19 care, pe lângă daunele și riscurile pe care le-a produs, a afectat relațiile dintre oameni și bunul mers al vieții cotidiene.

Activitatea privind serviciile pentru public a fost sistată temporar ca urmare a măsurilor de prevenire a răspândirii bolii.

După trecerea de la starea de urgență la starea de alertă, a fost reluată activitatea cu publicul în mod etapizat, cu obligația respectării regulilor și măsurilor stabilite în

acord cu reglementările guvernamentale. După consultare, publicațiile au fost plasate în carantină pe o perioadă de câteva zile, în funcție de materialul din care erau confecționate, în acord cu reglementările în vigoare.

Cum rolul unei biblioteci este acela de a informa, pentru a veni în ajutorul utilizatorilor și a răspunde solicitărilor acestora, am recurs la scanarea celor mai solicitate publicații, în prezent, cu mijloace modeste de care dispunem și arhivarea fisierelor convertite în format .pdf.

A fost constituită colecția digitală *Anuarul Statistic al României*, pentru perioada 1904 – 2000 și colecția *Buletinul statistic al României*, pentru perioada 1892 – 1895.

Având în vedere protejarea documentelor fizice de bibliotecă, se va continua activitatea de scanare și pentru alte publicații des solicitate dar și pentru cele deteriorate. Fișierele rezultate vor fi salvate și arhivate pe PC-urile puse la dispoziția utilizatorilor din Sala de lectură.

6. Știați că ...?

- Există o legătură între istoria literaturii române și statistică?

O etapă mai puțin cunoscută din biografia poetului nostru național **Mihai Eminescu**, poetul nepereche, prozator și jurnalist, socotit de cititorii români și de critica literară postumă drept cea mai importantă voce poetică din literatura română, este aceea că, Mihai Eminescu figurează la un moment dat printre lucrătorii statisticii oficiale, la București. Pe când era redactor la revista de cultură și literatură „*Timpul*”, Eminescu a funcționat ca inspector statistician la *Oficiul Central de Statistică*, poziție facilitată de ministrul de interne de la acea vreme, Nicolae Kretzulescu.

De amintit și faptul că, una dintre slujbele preferate în primii ani ai săi de consacrare a fost cea de bibliotecar. Între anii 1874-1875 acesta a fost angajat al Bibliotecii Universității din Iași și potrivit celor care i-au studiat activitatea, Eminescu era extrem de riguros, foarte conștiincios, extrem de competent.

Cei mai mulți dintre noi asociază numele lui **Costache Negruzzi** cu figura lui *Alexandru Lăpușneanul*, domnitorul imortalizat prin cea dintâi nuvelă realizată în literatura română de autorul mai sus amintit. Puțini știu că, pe lângă preocupările culturale, Costache Negruzzi a îndeplinit și funcții administrative și politice. Printre acestea se numără și aceea de director al *Direcțiunii centrale de Statistică* din Moldova în perioada 28 octombrie 1860 - 1 iulie 1861. În această calitate și în baza lucrărilor de catagrafie, Costache Negruzzi a editat în anul 1861 publicația ***Lucrări statistice făcute în anii 1859-1860***.

- Cea mai veche carte din biblioteca INS, ***Lexiconul statistico-geografic și topografic pentru zona Sibiului*** a fost tipărită la Viena în anul 1839?

Definițiile și descrierile cuprinse în cele patru volume ale lucrării sunt scrise cu litere gotice.

- Se poate demonstra existența, încă din sec. al XVI-lea, a unei "instituții statistice"?

Afiliată vistieriei, această "instituție" ținea "catastihel" documentelor fiscale. Biblioteca INS posedă copia **Catastihului Țării Ardealului, despre județe și vamele și ocnele la 1599** (6 foi manuscrise cu litere chirilice și latine). Originalul acestui document se află la Arhivele de Stat din Viena.

- România și-a prezentat pentru prima oară produsele într-o expoziție universală în anul 1867?

Despre această participare românească aflăm din publicația **Notice sur la Roumanie**, aflată în Biblioteca INS, redactată de Comisia Princiară a României la Expoziția universală de la Paris din anul 1867 și publicată la Paris în anul 1868. Această publicație oferea publicului "un rezumat al diferitelor lucrări statistice care au fost făcute în acești ultimi ani despre România", adăugând anumite indicații despre produsele cele mai interesante ale acestei țări. Deși s-a aflat la o primă participare, România a obținut numeroase premii: 3 medalii de aur, 9 medalii de argint, 35 de medalii de bronz și 38 de mențiuni „*onorabile*”.

- În anul 1898 s-a deschis primul serviciu direct de navigație cu aburi al căilor ferate române între România și portul Rotterdam?

Cu această ocazie a fost publicată la Rotterdam, de către C. G. Rommenholler, consulul general al României la Rotterdam, lucrarea **La ROUMANIE, étude économique et commerciale**, conținând, hărți și tabele cu date statistice din ultimele două decenii ale secolului ce urma să se încheie.

- Societatea Geografică Română a obținut medalia de aur la Expoziția universală de la Paris din anul 1900 ?

În patrimoniul Bibliotecii INS se află **Marele Dicționar Geografic al României**, editat în cinci volume, în perioada 1898-1902 de către George Ioan Lahovari, C. I. Brătianu și Grigore C. Tocilescu.

- Primul dicționar al sănătății, „*scris în limba noastră și pe înțelesul tuturor*” a apărut în anul 1910 ?

Biblioteca INS deține ediția a II-a, revăzută și mărită a publicației **Doctorul de casă** sau **Dicționarul sănătății împodobit cu 411 chipuri**, întocmită de doctorii Vasile Bianu și Ioan Glăvan și tipărită la Cluj în anul 1929 la Institutul de Arte Grafice Cartea Românească. Dicționarul a fost premiat de Academia Română în anul 1911.

Biblioteca INS este ctoria mai multor generații de truiditori în domeniul statisticii care, prin donații și achiziții, au contribuit la propășirea ei. Colecțiile de carte aflate în patrimoniul bibliotecii îi asigură acesteia un loc de frunte printre bibliotecile specializate din România. Activând pe lângă instituțiile statistice ale țării, biblioteca a avut de suferit asemenea acestora din cauza deselor schimbări de denumire sau afiliere și mai ales, din cauza deselor mutări ale sediilor și depozitelor. Multe dintre colecțiile Bibliotecii INS s-au pierdut, altele s-au deteriorat sau chiar au fost distruse din ordinul regimurilor politice care s-au succedat la cârma țării.

Biblioteca INS deține în colecțiile sale publicații care ar ocupa un loc de cinste în colecția oricărui bibliofil, publicații aniversare, cărți cu autograful autorului. Printre personalitățile al căror autograf s-a păstrat între paginile unor cărți ce fac onoarea Bibliotecii INS, amintim:

- Onisifor Ghibu, ***Cea dintâi statistică a învățământului din România întregită***, Cluj, Editura Revistei „Societatea de mâine”, 1925
- N. A. Alesandrini, ***Statistica României***, Iași, 1895
- George Milea, ***Contribuții la demografia municipiului București***, București, 1933
- G. Diamandy, ***Cadrilaterul bulgar de un român***, București, 1913

În anul 1906, Mihail Vlădescu publica, ***Ancheta învățământului primar, rânduită în anul al patruzecilea de înțeleaptă și glorioasă domnie a M.S. Regelui Carol I***, iar în 1928, la editura Cultura Națională apărea cartea ***DOBROGEA, cinczeci de ani de viață românească***, tipărită cu prilejul semicentenarului reanexării Dobrogei.

Anul 1938 marca apariția la Cernăuți a publicației festive ***Cadrilaterul 1913-1938. După un pătrar de secol 1913-1938 de stăpânire civilizatoare românească***.

De o deosebită valoare prin conținut, dar mai ales prin inedita și laborioasa muncă de realizare, este atlasul cuprinzând ***Schițele planurilor statistice ale orașului și județului Botoșani, întocmite pentru Rcensământul general al populației în anul 1930***. Hărțile sunt realizate manual în creioane colorate și tuș, cu notații scrise de mână, conținând date istorice și catagrafia județului Botoșani și un tablou statistic, realizat, de asemenea, în creion și tuș.

Acestor exemple li se pot adăuga o serie de tabele, completate manual, referitoare la ***Mișcarea populației României pe anii 1909-1913***.

Și povestea continuă, pentru că asemeni tuturor poveștilor frumoase, și aceea a Bibliotecii INS "*Nicolae Georgescu Roëgen*" este menită să dureze câtă vreme nevoia de informații statistice, și, ca atare, de instituția care să o producă și să o ofere publicului, adică de Institutul Național de Statistică, va exista. Adică, totdeauna!